

Sygn. akt IC 2325/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2018 roku

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Arkadiusz Marcia

Protokolant Marzenna Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2018 roku w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. Ś.

przeciwko M. Ś.

o zapłatę

I. powództwo oddała;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej koszty procesu w kwocie 5.417 zł.

Sygn. akt **IC 2325/17**

UZASADNIENIE

Powód Z. Ś. żądał od pozwanej M. Ś. kwoty 80.000 zł tytułem zwrotu nakładów, jakie w czasie trwania małżeństwa stron poczynił ze swojego majątku odrębnego na majątek odrębny pozwanej.

W uzasadnieniu podał, że strony były małżeństwem, które zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś. z dnia (...) r. Powód podał, że w 27 października 1999 r. sprzedał nieruchomością zabudowaną za 9.500 zł. Posiadał również oszczędności zgromadzone w latach 1964 – 1972 z tytułu wykonywanej pracy. W powyższym okresie powód mieszkał z rodzicami, którzy ponosili koszty jego utrzymania. Powód twierdził, że powyższe środki finansowe zostały w całości przeznaczone na remont zabudowań mieszkalnych znajdujących się w W. (...), stanowiących majątek odrębny pozwanej. Powód podał, że prace zostały wykonane systemem gospodarczym, a ich łączny koszt według cen z 1972 r. wyniósł 40.000 zł. Pozwana nie rozliczyła się z powodem z tytułu nakładów finansowych dokonanych z majątku osobistego powoda na jej majątek osobisty, stanowiących jej korzyść majątkową uzyskaną bez podstawy prawnej. Strony w dacie dokonywania przez powoda nakładów na majątek osobisty pozwanej były małżeństwem. Powód wskazał, że niniejsze roszczenie znajduje oparcie w przepisach art. 405 k.c. i n.

Pozwana M. Ś. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa.

Swoje stanowisko uzasadniła tym, że powód nie czynił żadnych nakładów ze swojego majątku osobistego na jej majątek osobisty. Pozwana wskazała, że ciężko pracowała przy gospodarstwie rolnym i wszystkie kwoty z tego tytułu zatrzymywał powód. To on kontrolował wydatki, racjonował jej drobne sumy pieniężne i wszelkie dochody zatrzymywał dla siebie. Strony prowadziły hodowlę zwierzęcą i uprawiały ziemię. Nieruchomość, w której byli

małżonkowie zamieszkiwali razem w okresie od(...) r. stanowi własność pozwanej i przynależy do jej majątku osobistego od (...) r. Nieliczne prace remontowe wykonane zostały na początku lat 90 i finansowane były z majątku wspólnego stron, tzn. z pracy zarobkowej powoda, dochodów gospodarstwa rolnego i czynionych z tych źródeł oszczędności. Pozwana zarzuciła, że środki na prace remontowe pochodziły z majątku wspólnego. Podkreślała również, że remont został przeprowadzony około 15 lat temu, metodą gospodarczą, niefachowo, prowizorycznie i do ich wykonania używano materiałów z odzysku. Pozwana podnosiła, że nielogiczne jest to, że powód z oszczędności z 5 lat (1967 – 1972) finansował remonty na początku lat dziewięćdziesiątych. Nawet jeżeli powód miał przed zawarciem związku małżeńskiego stron oszczędności, to (...) r. przeznaczył je na nabycie do swego majątku osobistego nieruchomości położonej w D. za 10.000 zł. Pieniądze z jej sprzedaży w okresie późniejszym przeznaczył wyłącznie dla siebie. Zdaniem pozwanej, nakłady na remonty były czynione z majątku wspólnego stron, a takie nakłady, tj. z majątku wspólnego stron na majątek osobisty jednego z małżonków, podlegają rozliczeniu w postępowaniu nieprocesowym w trybie przepisów regulujących podział majątku wspólnego. Postępowanie takie zresztą powód zainicjował przed Sądem Rejonowym w K.. Pozwana twierdziła również, że nakłady te nie były czynione bez podstawy prawnej, gdyż służyły również powodowi, który zamieszkiwał w nieruchomości pozwanej. Nakłady te miały na celu zaspokojenie potrzeb rodziny, w tym powoda. Żądanie pozwu w tych okolicznościach jest ewidentnym nadużyciem prawa i pozostaje w rażącej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Zdaniem pozwanej powództwo jest bezzasadne, gdyż powód nie wykazał faktu poniesienia nakładów, czasu ich dokonania, rodzaju i zakresu oraz zasadności żądania zapłaty 80.000 zł, a to wszystko w sytuacji, gdy nakłady wycenia na 40.000 zł i to według cen z 1972 r., a także zważywszy na fakt, że tryb procesu jest niewłaściwy do rozliczenia nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty.

Sąd ustalił, co następuje:

Strony zawarły związek małżeński w dniu 10 czerwca 1972 r.

(dowód: odpis zupełny aktu małżeństwa, k. 23 – 23v.)

Pozwana jest właścicielem nieruchomości zabudowanej w W. (...) na podstawie umowy darowizny z dnia 27 maja 1983 r.

(dowód: umowa darowizny z 27.05.1983 r., k. 41 – 41v.)

W okresie od 16 lutego 1973 r. do 13 grudnia 2001 r. powód zatrudniony był w Zakładzie Produkcji (...) S. A. w P.. Za miesiąc grudzień powód otrzymał wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 695,52 zł, otrzymał premię w wysokości 163,52 zł, nagrodę w wysokości 8.710 zł, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w kwocie 1.988,42 zł i odprawę w wysokości 4.818,10 zł.

(dowód: zaświadczenie z 29.01.2014 r., k. 6)

W dniu 20 maja 1975 r. powód nabył z majątku odrębnego nieruchomość zabudowaną położoną w D. nr (...) za 10.000 zł.

(dowód: umowa sprzedaży z 20.05.1975 r., k. 46 – 46v.)

W 1980 r. E. Ć. został oddelegowany z pracy w kopalni do przeprowadzenia prac na nieruchomości pozwanej. Prace trwały dwa tygodnie i polegały na zniwelowaniu skarpy.

(dowód: zeznanie świadka E. Ć., k. 84)

W dniu 27 października 1999 r. powód sprzedał gospodarstwo rolne o powierzchni (...)a za 9.500 zł.

(dowód: umowa sprzedaży z 27.10.1999 r., k. 7 – 7v.)

W 2002 r. strony przeprowadziły remont nieruchomości zabudowanej pozwanej. Remont miał na celu polepszenie warunków mieszkaniowych stron i ich dzieci.

(dowód: zeznanie powoda, k. 98v.; zeznanie pozwanej, k. 99)

Za pomoc przy wykonywaniu remontu strony dawały wykonawcom plody rolne, gdyż większość tych prac była wykonana przez osoby z rodziny stron w ramach pomocy rodzinie. (...), który były użyte do przeprowadzenia remontu nie były nowe. Były to rzeczy, które pochodziły z demontażu, np. grzejnik, panele, pomalowane drzwi, rury do centralnego ogrzewania. Drewno na podłogi pochodziło z lasu i z desek z odzysku z palet. Część środków na remont pochodziło z wynagrodzenia powoda za pracę w Zakładzie Produkcji (...) S. A. w P..

(dowód: zeznania świadków: A. S. (1), k. 83 – 83v.; Z. B., k. 84; A. S. (2), k. 84 – 84v.; K. Ś., k. 84v. – 85; A. S. (3), k. 98 – 98v.; zeznanie powoda, k. 98v.; zeznanie pozwanej, k. 99 – 99v.)

Powód zamieszkiwał w domu pozwanej od grudnia 1978 r. do października 2016 r. Z małżeństwa stron pochodzi dwoje dzieci, które zamieszkiwały ze stronami do osiągnięcia pełnoletności.

(dowód: zeznanie powoda, k. 98v.)

Powód został skazany na karę roku pozbawienia wolności za to, że znęcał się psychicznie i fizycznie nad pozwaną. Wykonanie kary pozbawienia wolności zostało powodowi warunkowo zawieszony na okres próby wynoszący trzy lata. Powód dysponował wszelkimi pieniędzmi stroni, a pozwana za prace w gospodarstwie rolnym nie otrzymywała żadnych pieniędzy i pożyczka od sąsiadów drobne kwoty.

(dowód: wyrok Sądu Rejonowego w (...), wraz z uzasadnieniem w sprawie (...), k. 24 – 28; wyrok Sądu Okręgowego w Ś. wraz

z uzasadnieniem w sprawie (...), k. 29 – 34v.)

Wyrokiem z dnia (...) r. Sąd Okręgowy w Ś. rozwiązał małżeństwo stron przez rozwód z winy pozwanego.

(dowód: wyrok tut. Sądu z (...) r., k. 40)

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszym postępowaniu powód dochodził zwrotu nakładów poczynionych wyłącznie ze swojego majątku odrębnego na przedmiot majątkowy będący majątkiem odrębnym pozwanej, tj. na nieruchomość zabudowaną położoną w W.(...).

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że to na powodzie ciążył obowiązek wykazania, że w czasie trwania związku małżeńskiego stron poczynił nakłady wyłącznie ze swojego majątku odrębnego na majątek odrębny pozwanej i że wyniosły one 80.000 zł. Zgodnie z art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Normie tej w warstwie procesowej odpowiada art. 3 k.p.c., wedle którego strony zobowiązane są przedstawiać dowody, oraz art. 232 k.p.c. stanowiący, że strony zobowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Powód wskazanym obowiązkiem dowodowym nie sprostał. Przede wszystkim powód nie wykazał, że środki na remont domu w latach 2002 – 2003, w którym strony wówczas zamieszkiwały, pochodziły wyłącznie z jego majątku odrębnego. Powód nie wykazał źródeł finansowania prac remontowych. Powód zeznał, że całkowity koszt remontu wyniósł około 30.000 zł i że na ten cel przeznaczył swoje oszczędności oraz środki pochodzące z dochodów z zakładu pracy. Zdaniem Sądu, powód nie wykazał, aby dochodzona pozwem kwota pochodziła wyłącznie z jego majątku odrębnego. Wprawdzie świadkowie A. S. (2), K. Ś. i A. S. (3) zeznali, że powód posiadał środki na remont, jednakże z ustaleń Sądu wynika również, że powód dysponował wszelkimi pieniędzmi stron i że pozwana za prace

w gospodarstwie rolnym nie otrzymywała żadnych pieniędzy. Pozwana pożyczała drobne kwoty pieniędzy od sąsiadów. Skoro tylko powód gospodarował środkami stron, to nieuzasadnione jest twierdzenie powoda, że swoje środki oszczędzał

z zamiarem przeznaczenia ich na remont domu, zaś pozostałe dochody pochodzące z majątku wspólnego, bądź z majątków odrębnych, przeznaczał na utrzymanie rodziny.

Zgodnie z art. 31 k.r.o., z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Do majątku wspólnego należą w szczególności: 1) pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody

z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków; 2) dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków; 3) środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków; 4) kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963, z późn. zm.).

Z punktu widzenia przynależności do majątku wspólnego wynagrodzenia za pracę lub dochodu z innej działalności zarobkowej decydujące znaczenie ma chwila pobrania przez małżonka takiego wynagrodzenia lub uzyskania przez niego dochodu. Dopóki małżonkowi przysługuje jedynie wierzytelność o wynagrodzenie za pracę lub inne dochody, wierzytelność taka jest – stosownie do art. 33 pkt 7 – składnikiem jego majątku osobistego, dopiero zaś

z chwilą pobrania, wynagrodzenie lub dochód stają się składnikami majątku wspólnego. Przez pobranie wynagrodzenia rozumie się podjęcie wynagrodzenia przez małżonka osobiście, przez osobę przez niego upoważnioną albo przez jego współmałżonka na podstawie art. 29, a także podjęcie wynagrodzenia przekazanego za pośrednictwem poczty, wpłynięcie wynagrodzenia na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy itp. Jako wynagrodzenie za pracę rozumie się każde wynagrodzenie bez względu na podstawę prawną zatrudnienia, a więc przede wszystkim za pracę świadczoną w ramach stosunku pracy unormowanego w przepisach kodeksu pracy. Wynagrodzenie za pracę obejmuje wynagrodzenie podstawowe wraz

z uzupełniającymi je składnikami, jak premie oraz różnego rodzaju dodatki do płac. Na równi z wynagrodzeniem za pracę należy traktować wszelkiego rodzaju nagrody pracownicze, m. in. nagrody jubileuszowe, a także niestanowiące formalnie takiego wynagrodzenia wypłaty z tytułu ekwiwalentu za niewykorzystany urlop, wypłaty kompensacyjne (np. diety, zwrot kosztów podróży), odprawy (emerytalna, rentowa

i pośmiertna) czy odszkodowanie przysługujące z powodu niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę lub rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia. Pomimo braku wyraźnego unormowania ogólnie przyjmuje się, że tak jak wynagrodzenie za pracę należy traktować świadczenia, które w rodzinie spełniają taką samą funkcję ekonomiczną, a więc emeryturę, rentę inwalidzką, rentę odszkodowawczą przysługującą na podstawie art. 444§2 KC, stypendium, a także różnego rodzaju zasiłki z ubezpieczenia społecznego. Do majątku wspólnego należą dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków. Działalnością zarobkową w rozumieniu art. 31§2 pkt 1 k.r.o. jest niewątpliwie działalność gospodarza każdego z małżonków, tzn. zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Pobrane dochody z działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa itd. należą do majątku wspólnego małżonków. Przenosząc powyższe rozważania na realia niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że nawet jeżeli powód przeznaczył swoje dochody z tytułu wynagrodzenia za pracę na przeprowadzenie prac remontowych, to dochody te były składnikami majątku wspólnego. Jak już wyżej wspomniano wynagrodzenie za pracę obejmuje wynagrodzenie podstawowe wraz z uzupełniającymi je składnikami, jak premie oraz różnego rodzaju dodatki do płac (nagrody, odprawy itd.).

Dodać również należy, że z treści art. 23 i 27 k.r.o. wynika wzajemny obowiązek małżonków udzielania sobie pomocy i przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny. Konsekwencją nałożenia na małżonków tego obowiązku jest przewidziane

w art. 45§1 zdanie trzecie k.r.o. wyłączenie, co do zasady możliwości wzajemnego żądania przez byłych małżonków przy podziale majątku wspólnego zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny; od zasady tej wymieniony przepis dopuszcza wyjątek jedynie, co do tych wydatków i nakładów, które zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności. W niniejszej sprawie składnik majątku osobistego pozwanej (dom), używany był przez strony i ich dzieci do zaspokajania ich potrzeb mieszkaniowych. Gruntowny remont tego domu miał służyć zaspokajaniu potrzeb rodziny, miał zapewnić dzieciom stron godziwe warunki. Podkreślić należy, że powód zamieszkiwał w domu pozwanej do października 2016 r., a więc przez około 14 lat od ukończenia remontu. W tej sytuacji roszczenie powoda jest zdaniem Sądu sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, gdyż nakłady poczynione na dom zostały zużyte w celu zaspokojenia potrzeb rodziny (w tym powoda). Nie można również zgodzić się z twierdzeniem powoda, by pozwana bez podstawy prawnej uzyskała jakąkolwiek korzyść.

Wymaga też rozważenia celowość przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego. Zdaniem Sądu sporządzenie opinii byłoby nieprzydatne dla sprawy, gdyż nie ma możliwości precyzyjnego określenia zakresu prac i wartości tych prac. Z tego powodu Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego. W świetle zeznań świadków nie budzi wątpliwości, że większość prac, o ile nie wszystkie, były wykonywane systemem gospodarczym w ramach pomocy rodzinie. W takiej sytuacji rozliczanie tej pomocy jako wynagrodzenia dla firmy budowlanej byłoby niewłaściwe. Z zeznań świadków wynika, że materiały użyte do remontu w większości pochodziły z odzysku. Sąd uznał, że wyliczenie przez biegłego wartości tychże prac w oparciu o zupełnie inne wskaźniki byłoby nieadekwatne.

Tym się kierując orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

W punkcie drugim sentencji, Sąd stosownie do wyrażonej w art. 98 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu, zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.417 zł. Pozwana poniosła koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5.400 zł ustalone w oparciu o §2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 z późn. zm.). Pozwana uiściła również 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.